COLECȚIA POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB ȘTIINȚIFICO-FANTASTIC
cpsf.info

434

434

LINO ALDANI

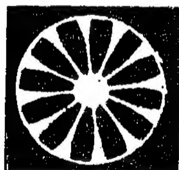
37°

* *

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului (XI)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: NICU RUSSU
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Colecţia „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Ştiinţa şi Tehnica
Anul XVIII
15 decembrie 1972

37°

de LINO ALDANI

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

— Ascultă-mă cu atenţie, spuse el, turnînd băutura. Am fumat totdeauna patruzeci de ţigări pe zi şi am băut tot ceea ce-mi plăcea. N-am ţinut niciodată regim. N-am făcut cură de calciu, nici de raze, nici de întăritoare. Absolut nimic! Habar n-am de pastilele, pomezile şi de celelalte porcării cu care sînteţi obligaţi să vă burduşiţi buzunarele. Am economisit destui bani. Apartamentul, cărţile, covoarele, obiectele de artă... Fără îndoială că nu le-aş fi avut dacă ar fi trebuit să cotizez în fiecare lună la L.G.M. Dar asta nu înseamnă că n-am avut de suferit. Da, tinere, dumneata nu poţi să ştii ce simţi cînd te trezeşti brusc dintr-un coşmar, în toiul nopţii, acoperit de sudoare rece. Şi nu ştii nici despre creşterea înceată a fricii, despre continua şi corosiva nelinişte care te asaltează, de teama care ţi se strecoară în fiecare gînd. O teamă perpetuu prezentă, totdeauna gata să-ţi tulbure fiecare minut de fericire, fiecare clipă de linişte. Şi asta nu-i literatură, tinere! E prea multă vreme de cînd adorm în fiecare seară cu groaznica anxietate că mă voi trezi bolnav, fără ca un cîine de doctor să poată veni să mă vadă şi să-mi prescrie un tratament şi medicamentele necesare.

Nico deschise pe jumătate gura, ca şi cum ar fi vrut să vorbească, dar profesorul reluă:

— Nu, să nu-mi pui întrebarea stupidă care mi se pune de obicei. Ştii doar de ce a trebuit totdeauna să renunţ, deşi împotriva dorinţei mele, la împăcarea cu L.G.M.-ul. În caz de reintegrare sau de adeziune tardivă, trebuie să plăteşti cotizaţia pe toţi anii din urmă, plus o amendă înnebunitoare. În total, o sumă imposibil de strîns. Gîndeşte-te bine la asta, prietene. Nu lua o hotărîre nechibzuită. Odată ieşit din Ligă, nu te vei mai avea decît pe dumneata însuţi drept medic, nu vei mai putea recurge decît la bunul simţ şi la intuiţia dumitale. Şi la noroc, desigur! Mai ales la noroc.

— Da, dar aş fi liber, suspină amar Nico. Aş putea să-mi cumpăr imediat un levacar şi o mulţime de alte lucruri. Şi

apoi... apoi n-aş mai fi obligat să mă supun regulamentelor, controalelor imbecile, fanteziilor acestor tipi de luat la palme, care te pipăie ca să vadă dacă ţi-ai pus sau nu maieul.

— Prostii, spuse Crescenzo. Prostii... Ce facem cu partida noastră ?

Nico împinse cutia de şah.

— Trebuie să-mi uşurez sufletul, profesore. Nu mai pot suporta. Eu... eu nu înţeleg cum a putut guvernul să aprobe înfiinţarea unui organism ca L.G.M.-ul. Nu înţeleg nici cum a putut acesta să se impună şi să dicteze după placul său condiţii pur şi simplu abuzive, fără ca nimeni să fi spus vreodată : „Destul ! Să sfîrşim o dată cu această tîmpenie şi să revenim la sistemul dinainte". Ştiu foarte bine că acum cincizeci de ani medicii aveau o viaţă uşoară, chiar dacă nu erau milionari. Cînd cineva nu se simţea bine, chema pe unul dintre ei şi-i plătea vizita, aşa cum se plăteşte orice alt serviciu. Astăzi, lucrurile se petrec altfel : plăteşti cînd eşti sănătos, cu singura satisfacţie că nu mai ai nimic de plătit cînd te îmbolnăveşti. Este un nonsens absolut idiot, un abuz de putere, o aberaţie a epocii noastre de smintiţi...

— Nu, prietene, nu e o aberaţie. Este un sistem care era în vigoare încă acum cinci mii de ani.

— Cum ?

— Mi-am luat doctoratul în istorie, aşa că dacă-ţi spun asta... Vezi dumneata, ţăranii din Manciuria de acum cincizeci de secole nu credeau deloc în ştiinţa medicilor lor. Şi, de altfel, aşa a fost totdeauna, în toate epocile şi în orice ţară. De obicei, medicul are tendinţa să profite de boala clientului său. Cu cît ea durează mai mult cu atît onorariul său e mai mare. Să vorbim pe şleau : chiar cînd buba nu e foarte gravă, un medic fără scrupule scoate de pe urma ei beneficii substanţiale. El începe prin a prescrie asta şi aia, poate chiar comprimate care n-au absolut nici o legătură cu boala. Te-ntoarce pe faţă şi pe dos, te ascultă şi te vizitează dimineaţa şi seara. Bun ! Dar iată că într-o zi un ţăran chinez s-a plictisit să se lase dus de nas. „Am să te plătesc atunci cînd am să fiu complet vindecat, i-a spus el medicului său. Şi am să-ţi dau o mică sumă în fiecare lună atîta timp cît am să fiu sănătos. Dar dacă am să mă îmbolnăvesc din nou, n-ai să mai primeşti nici bani, nici orez. N-ai să mai primeşti nimic tot timpul cît am să fiu bolnav". Medicul acceptă propunerea şi, de a doua zi, ţăranul era pe picioare. Înţelegi ? Iar noi n-am înţeles decît cu o întîrziere de cinci mii de ani că e mai avantajos să mizezi pe setea de cîştig decît pe onestitatea profesională...

Nico păli :

— Dar atunci... Atunci aprobaţi L.G.M.-ul, îi daţi dreptate, apăraţi sistemul !

— Da, dar condamn procedeele care l-au făcut să degenereze. Înțelepciunea chinezească ne dăduse formula cea bună, dar cupiditatea occidentală a stricat totul. Era de prevăzut. Și ar fi trebuit să împiedicăm de la început ca tagma medicilor să devină atît de puternică. Ar fi trebuit de asemenea ca legea să fixeze tarife echitable. Și apoi, mai ales, n-ar fi trebuit să îngăduim niciodată zelului inoportun al Esculapilor noștri moderni să intervină încet, încet în viața personală a fiecăruia și să ne înăbușe. Orbi sau obtuzi, legislatorii noștri n-au văzut nimic din toate astea. Sau dacă au mirosit cum stau lucrurile, cineva a desfăcut baierile pungii și legea a fost totuși votată. La începuturi, era un delir. Ești prea tînăr, n-ai cum să știi, dar erau oameni, pe atunci, care alergau la consult de patru ori pe zi, numai pentru plăcerea de a se dezbrăca în fața unor bluze albe. Medicii —totdeauna amabili, totdeauna binevoitori. Avînd un cuvînt agreabil pentru toată lumea, pentru isterici, incurabili, bolnavi închipuiți. Și apoi erau nebunii, cei care nu-și menajau deloc sănătatea, „pentru că, dacă ne îmbolnăvim, doctorii sînt aici ca să ne vindece într-o clipită". L.G.M.-ul a sfîrșit prin a se sătura pînă peste cap. Și, din organizație strict curativă cum era, n-a întîrziat să devină de asemenea — și mai ales — preventivă. Astfel încît medicii să lucreze mai puțin și să cîștige mai mult, bolile să devină mai rare și încasările infinit mai importante...

— E o rușine, o adevărată rușine!

— Tinere prieten, acuzațiile nu slujesc la nimic. Așa cum spunea un istoric din secolul al XVI-lea, „se cuvine să examinăm realitatea efectivă". Metodele pe care le aplică astăzi L.G.M.-ul sînt fără îndoială abuzive, dar în nici un caz fanteziste. Din clipa în care acceptăm tutela Ligii, nu trebuie să ne mai mirăm că ea face totul pentru ca temperatura corpului nostru să nu depășească niciodată 37°.

— De acord. Dar guvernul? De ce nu intervine?

— Pfui! rîcană profesorul. Se știe că, de cînd e lumea lume, guvernul este totdeauna pe deplin devotat claselor posedante. De altfel, el este o emanație directă a puterii banului. Și sarcina lui este să apere capitalul. Nu-i nimic de rîs: bogăția se află astăzi în mîinile L.G.M.-lui, ale constructorilor de levacare, ale cîntăreților-autori-compozitori de muzică ușoară...

— Ah, nu-mi vorbiți de cîntece! Îmi petrec zilele descîlcind litigii muzicale.

Dar profesorul se pornise. Și cuvintele îi ieșeau acum din gură în ritmul sacadat al unor rafale de mitralieră. Nico nu mai reușea să-l urmărească.

— Grupul cel mai puternic este al medicilor, continuă imperturbabil Crescenzo. Atît de purtenic încît a reușit să domine

pînă şi biserica. Totdeauna a existat o tensiune între medicină şi religie, între cei care îngrijesc trupul şi cei care îngrijesc sufletul, între cer şi pămînt. Astăzi, balanţa pare să se încline net de partea trupului şi a pămîntului. Lumea e cuprinsă de o asemenea frenezie de a trăi încît nu mai are timp să-i asculte pe preoţi. Trupul a cîştigat bătălia sa ideologică, iar medicul bătălia sa financiară. El este şeful, stăpînul absolut, cel care posedă ambele chei...

— Nu vă înţeleg prea bine, profesore.

— Glumeam, băiete. Vorbeam ca să mă aflu în treabă. Se murmură totuşi că treizeci şi cinci la sută din pachetul de acţiuni al Industriilor de Automobile Reunite se află în mîinile L.G.M.-ului. Sînt puternici, prietene. Sînt puternici. Deţin cele două chei : sănătatea şi levacarul, cele două preocupări majore ale omului modern. Eşti liber, dacă vrei, să-ţi cauţi evadare în patosul şansonetei, acest opiu dăruit cu atîta generozitate maselor muncitoare pentru a le abrutiza şi mai mult şi a le împiedica să se gîndească la lucrurile într-adevăr importante. Acestea fiind zise, sînt convins că L.G.M.-ul a pus mîna şi pe editurile medicale.

Profesorul izbucni în rîs, un rîs înfundat care-l făcu pe Nico să tresară, apoi exclamă :

— Esculapocraţie ! Es-cu-la-po-cra-ţi-e !

Şi rîdea, cu dinţii strînşi. Rîdea...

Sîmbătă. Sîmbătă dimineaţa, ora nouă. Roma e frumoasă, într-adevăr frumoasă, numai turnurile ascuţite şi cupole, cu cerul său albastru-deschis şi zborurile sale de rîndunele care se avîntă din înaltul clopotniţelor. Aerul miroase a pin şi a mentă. Cheiul Tibrului, aici, nu are nici piste de plastovitrex, nici trotuare rulante. Nu trec nici măcar helibuzele. Străzile vechii Rome, care nu s-au schimbat de o sută de ani, ca şi cheiul acesta, sînt încă numeroase.

Doris merge fără grabă, cu geanta atîrnînd pe umăr, cu un mic tranzistor în mînă. Biroul nu mai există, e închis. Toate au dispărut ca nişte fantome : oameni şi lucruri, maşina de scris, hîrtia timbrată, scrisorile copiate, timbrele de cauciuc. Notarul a murit. E mort pînă luni. Şi în aceste două zile ea nu va mai trebui să suporte vocea lui la fel de scrîşnită ca aceea a unui ferăstrău, nici dispoziţia lui schimbătoare, nici oboseala, nici plictisul.

Nico o aşteaptă la intrarea în staţia drumului de fier subteran spre *Castelli* ★. A venit mai devreme. Se plimbă în sus şi-n jos, se opreşte o clipă în faţa unei florării, traversează şoseaua, se sprijină de parapetul podului, priveşte în jos : Tibrul îşi derulează panglica de aur lichid ; o barcă cu motor iese de sub o arcadă, se îndepărtează rapid, şi omuleţul de la bordul ei pare de tinichea.

De-a lungul cheiului, platanii îşi arată frunzele încă diafane ; ciorchinii de muguri şi trunchiurile lor albe şi albastre-deschis se întind ca nişte animale la trezirea dintr-un somn îndelungat. Lui Doris îi place să-şi plimbe mîna pe scoarţa lor aspră şi să mîngîie, mergînd, nodurile şi asperităţile lemnului, să simtă că, în afară de ciment, plastic şi oţel, mai există şi misterul viu al plantelor — un fapt în sine — şi că el nu datorează nimic industriei oamenilor.

Şi iată, ea descoperă că e într-adevăr primăvară. Atunci, în lumina cheiului, care i se pare dintr-o dată deosebită, ea începe să meargă mai repede, să alerge aproape. S-ar spune că ţine strînsă la piept emoţionanta ei descoperire...

— Nico !

El e încă palid, cu faţa trasă. Dar, deşi încercănaţi, ochii lui strălucesc mîngîietori. Ea îi priveşte mîinile, le recunoaşte : un cuib de tandreţe, o certitudine.

Nico o ia de braţ şi se îndreaptă în direcţia opusă staţiei drumului de fier subteran.

— Ce este ? Vreo piedică ? Să nu-mi spui că nu mai mergem la *Castelli !*

Nico se opreşte în faţa unui chioşc.

— Să bem o cafea, spune el şi începe să fluiere, să bată toba cu degetele pe zaharniţă, să privească plafonul şi tubul de neon violet care aleargă de-a lungul pereţilor.

— Dar în fine, ce facem ? Mergem sa nu la *Castelli ?*

— Desigur, desigur. Bem cafeaua şi plecăm.

El priveşte în stradă, cu ceaşca la gură. La marginea trotuarului e un levacar, un utilitar roşu, nou-nouţ.

— Iată ce ne-ar trebui, suspină el, arătînd cu bărbia spre levacar. Asta-i altceva decît metroul ! Peste douăzeci de kilometri pe sub pămînt, ca sardelele...

Doris clătină din cap :

— Te rog, Nico, nu începe iar...

Ies amîndoi. Dar el rămîne puţin în urmă, dă ocol levacarului, îl mîngîie cu ochii, apoi pune mîna pe portbagaj.

— Straşnic de frumos, spune el. Ce crezi ?

★ **Castelli** sau **Castelli romani** — Castelele romane — sînt un şir de orăşele şi tîrguşoare foarte pitoreşti din sud-vestul Romei clădite pe vîrful unor coline înalte, munţii Albani.

— Da, e frumos. Dar acum să ne grăbim. Altfel n-o să mai găsim locuri pe banchete.

— Îți place cu adevărat ?

O mică legătură de chei ! Nico agită ostentativ o mică legătură de chei, i-o scutură sub nas și rîde :

— E levacarul meu !

Doris începe și ea să rîdă :

— Nebunule ! Te ții de glume mereu ... Dar cînd el vîrî una dintre chei în broască și deschise portiera, ea exclamă uluită : Dumnezeule ! Ce-i cu povestea asta ?

— Urcă !

— Nu. Întîi explică-mi.

— Hai, urcă ! Am să-ți povestesc totul.

Doris ezită. Ea pipăie cu neîncredere umplutura scaunelor, privește maneta schimbătorului de viteze, pedalele. El a întors cheia și luminițele verzi și roșii de pe tabloul de bord s-au aprins. Nico e absolut comic la volan. Nu pare „adevărat". Și desigur că nimic nu-i serios ! Acum o să coboare, o să spună că era o glumă și o să-și ceară scuze. Va fi obligat să admită că era o glumă de prost gust, o farsă îndoielnică...

— Ei, ce-aștepți ?

Doris nu se simte la largul ei. Picioarele îi tremură. Urcă cu gesturi stîngace. Aproape că se prăbușește în scaun și nu știe cum să închidă portiera.

— Frumos, hai ! Nou nouț. Și are de toate ! Uite radioul. Asta e încălzirea. Asta-i pentru topit gheața. Plafoniera, buzunarul pentru ziare, climatizarea... Și aici e locul pentru picup. Am să-l pun îndată ce am să strîng niște bani.

— Dar atunci... Atunci e într-adevăr al tău ?

— Al cui vrei să fie ? Poate al lui tata-mare ?

Nico ambreiază ca un debutant, și levacarul țîșnește și demarează cam brutal. Dincolo de parbriz, șoseaua pare un teatru : trecătorii merg repede, foarte repede ; sînt chiar nostimi, ca niște marionete cu resorturi.

— Te rog, Nico. Explică-mi...

Levacarul s-a strecurat în mijlocul traficului. Nico conduce cu o atenție încordată : întoarce din cînd în cînd capul, pîndește neliniștit încrucișările, frînează, accelerează din nou, derapează la cotituri și trece la un fir de păr de trotuarul din față.

— Nico !

— Sst !

Levacarul e minuscul, un fleac în definitiv, dar Nico strînge volanul ca și cum ar fi cîrma unui vas cu trei catarge. Curînd ajung la periferie, apoi orașul se sfîrșește. Imobilele sînt mai rare, încep să se arate uzinele, și pajiști cu iarbă puțină se etalează între ultimile grupuri de case, ca tot atîtea covoare roase și pline de găuri.

Drumul e larg, cu patru piste... Levacarul goneşte repede, cu motorul torcînd uşor. Acum Nico e liniştit, îşi aprinde o ţigară.

— L-au primit ieri, spune el. La prînz.

— Ce anume ieri ?

— Rezultatul analizei.

Doris pocneşte din degete :

— Acum înţeleg totul. I-ai dus, nu-i aşa ? Ai scăpat de amendă şi atunci ţi-ai cumpărat levacarul cu banii puşi de-o parte. Dar n-aveai destul. Cine ţi-a dat restul pentru avans ?

— Nimeni ! Am avut de-ajuns. Am semnat douăzeci şi patru de poliţe de patruzeci de mii...

— Eşti nebun de legat ! Ţi-ai făcut socotelile de nenumărate ori şi ştii bine că nu vei putea plăti niciodată astfel de poliţe.

— Ba da. Ascultă-mă, Doris. M-au prins, înţelegi ? Analiza era pozitivă. Maimuţoii ăştia aleargă tot timpul după lovele. Voiau să plătesc amenda într-o lună. Dar s-au înşelat amarnic. Am văzut roşu în faţa ochilor. La gîndul de a le da toate economiile mele, la gîndul că trebuie să pornesc iar de la zero...

— Ce-ai făcut, nenorocitule ?

— Mi-am reziliat contractul. O frumoasă scrisoare recomandată cu chitanţă de primire. Şi acum, gata ! Am ieşit din Ligă, fac ce vreau. Sînt liber !

Petrecură toată dimineaţa certîndu-se, sprijiniţi de balustrada Vilei Aldobrandini, sub un soare alb, orbitor ca un soare de vară.

Aproape peste tot erau afişe publicitare şi avizuri pentru public :

NU PREA MULTE PLIMBĂRI !
NU RĂMÎNEŢI
PREA MULT
SUB COPACI :
UMEZEALĂ !
INAMICUL PUBLIC
NUMĂRUL UNU.

— Ascultă, reluă Nico arătînd spre afişe, crezi cu adevărat că un om poate să suporte toate astea ? Eu nu mai puteam, Doris.

Cuvintele lui erau pline de resentiment şi de furie. De două ore debita aceleaşi lucruri, aceleaşi vagi reproşuri, repetate de atîtea ori. Doris obosise. Nu mai avea puterea să-i răspundă, să-i spună că nu procedase bine, că făcuse o teribilă imprudenţă.

O ceață albastră urca la orizont, ascunzîndu-le marea, lanțul de coline și orașul îndepărtat. Un fel de muzică se auzea printre stejarii din parc. Note ascuțite, filate, triluri, rulade. Un zgomot de voci vechi și magice. Murmure.

Doris nu răspunse. Își petrecu brațul pe sub cel al lui Nico, își rezemă capul de umărul lui și-i surîse. Se simțea obosită, nespus de obosită. Nu mai avea chef să gîndească, să discute, să știe cine avea dreptate și cine nu — pe soarele ăsta... Era atît de bine să te abandonezi coborîrii de-a lungul bătrînului drum tăiat în tuf vulcanic, într-un conglomerat de pietre poroase, de pămînt negru și de argilă.

Cînd Nico urcă din nou în levacar, îi venea să plîngă. O pornire absurdă, dar fără ură și amărăciune. Îndoielile, neliniștile, nesiguranța zilei de mîine, toate acestea nu i se păreau acum mai importante decît scamatoriile cu cărți de joc al căror secret îți sare în ochi sau decît ghicitorile copilărești.

Pipăi nilopielea scaunului, își trecu degetele peste montura de cauciuc a parbrizului și întoarse comutatorul dispozitivului de climatizare.

— Radioul merge ?

— Mai întrebi ? E nou !

Nico întoarse butonul. Doris se rezemă de spătar, închise ochii și se lăsă legănată de muzică, de torsul motorului și, la viraje, de balansul amortizat al levacarului. S-ar fi zis că Nico conduce în ritmul orchestrei .El îi făcu cu ochiul. Doris încercă să-i răspundă la fel, dar nu-i reuși decît o strîmbătură nostimă de copil mic. Și Nico izbucni în rîs.

— Gonește, nu ? spuse el, privind tabloul de bord. Și asta încă nu-i nimic, pentru că e în rodaj. Peste o lună are să-i depășească pe toți.

Ajunseră la țară foarte repede. O paiață clătina din cap deasupra intrării unui bufet, indicînd cu arătătorul unei mîini enorme spre un afiș în formă de inimă :

„KRON" !

BĂUTURĂ TONICĂ DECAFEINIZATĂ"

— Ei bine, eu am să mă regalez cu o cafea tare ! În sănătatea L.G.M.-ului !

Nico intră apoi într-o dugheană care mirosea a piper și a mirodenii și ieși cu pîine de țară, un cornet cu măsline, friptură de porc și murături.

— Să mergem, spuse el. Vreau să mănînc în aer liber, sub un umbrar, într-un colț unde nu există afișe.

Levacarul porni din nou spre Grottaferrata, pe drumul mărginit de vile colorate în verde pastel, ocru, cărămiziu. Nico traversă orășelul, coti la dreapta, pe lîngă mănăstire, și se opri în fața unei bojdeuci cu pereții crăpați, murdari de mucegai. Ferestrele erau înguste, cu vechi gratii de fier roșiatice,

iar ușa întredeschisă era căptușită cu ferecături și zăvoare ruginite.

Înăuntru nu era nimeni. Încăperea era plină de sticle, damigene, grămezi de tuburi de plastic, unelte.

Îl strigară pe patron. Le răspunse un mormăit din pivniță. Așteptîndu-l, Nico privea legăturile de usturori atîrnate de tavan și ghirlandele de mici ardei roșii agățate peste tot.

— De necrezut! repeta el. Privește, privește masa asta și pereții ăștia murdari și mucegăiți. Îmi vine să-i mîngîi.

Cîrciumarul urcă, cu o balercă pe umeri. Scoaseră o masă și o așezară lîngă o boltă de plante agățătoare. Nico desfăcu pachetele. Apoi se aplecă asupra mesei.

— Miroase a vin, chiar a butoi, spuse el. Apleacă-te și tu un pic și-ai să vezi ce miros plăcut de butoi. Doris se aplecă, vrînd să-i facă plăcere. Poți să-i socotești abrutizați, dacă vrei, spunea Nico între două înghițituri. Asta nu-i împiedică să trăiască după moda veche. În aer liber. Și ei știu ce mănîncă și ce beau. Noi, da, noi sîntem niște cretini ridicoli, care trăim în orașe, în putoare și zgomot.

Era încă una dintre ideile lui fixe. O altă diatribă inutilă. Doris îl lăsă să vorbească, așteptînd răbdătoare să se calmeze. Așa era Nico, ea îl cunoștea bine. Era de-ajuns să nu-l contrazici, și violența lui se potolea foarte repede, vocea îi scădea cu o octavă, redevenea tandră, liniștită. Ca acum:

— Ascultă! Ce facem după aceea? Vrei să mergem la lac? Se pare că la Nemi sînt fragi. Dar poate că nu-i adevărat. Mai bine să mergem la Tuscolo. Acolo e o pădure magnifică. Și nici nu e prea departe.

Voia să-i mai dea de băut lui Doris. Dar ea respingea paharul rîzînd, cu exclamații și fraze neterminate. Nu era obișnuită cu vinul și puținul pe care-l băuse i se urcase la cap.

De departe, cîrciumarul îi făcu un semn. Un semn de prevenire. Dar Doris nu mai știa prea bine unde se află și nu-și dădu seama de primejdie decît cînd omul L.G.M.-ului apăru în spatele lui Nico.

— Avem o vizită, spuse ea încet.

Nico tocmai dădea paharul pe gît. Își șterse gura cu dosul mîinii și întoarse capul.

Costum purpuriu, placă, brasardă, pălărie cu termometru, higrometru și reactive. Întreaga panoplie! Trebuia să fie un tip teribil de chițibușar.

— Vă cer iertare... Omul L.G.M.-ului era foarte amabil: O simplă formalitate. Levacarul acesta...

— E al meu.

— [illegible] ion, nu-i așa ?

— Cu totul nou. Mi-a fost livrat ieri.

— Şi cum conduceţi ? Probabil ca un începător.

— Exact. Conduc foarte prost.

— Bine. Îmi place sinceritatea dumneavoastră, dar ceea ce îmi spuneţi este totuşi foarte grav. Ca începător, după cum ştiţi, desigur, trebuie să vă supuneţi unei discipline foarte stricte... Arătă spre sticlă şi spre pahare : Sînteţi un pericol public, dragă domnule, chiar dacă vă simţiţi foarte bine. Ar trebui să vă supravegheaţi mai mult şi să sacrificaţi mai puţin pe altarul lui Bachus.

Omul L.G.M.-ului se căută prin buzunare, scoase o cutie de plastic, o deschise şi luă din ea o bobiţă albă, mare cît o alună, pe care i-o întinse lui Doris :

— Vă rog s-o ţineţi în gură treizeci de secunde.

— O clipă ! Eu conduc şi ea n-are nimic de-a face cu povestea asta. Stai liniştită, Doris... Privirea lui Nico se aprinse : Ea nu e beată. Nu bea niciodată vin, numai apă. I se poate verifica procentul de alcool imediat. Dar bula albă, asta nu ! Nu văd pentru ce ar trebui să satisfacă micile dumneavoastră fantezii. Faceţi-mi plăcerea de a vă împacheta reactivele şi de a o şterge. Afară !

Omul L.G.M.-ului încasă lovitura, dar îşi reveni imediat :

— De acord. Să spunem că domnişoara e în regulă. Dar dumneavoastă ? Sînteţi beat, dragă domnule, şi pot s-o dovedesc. Poftim !

Puse bobiţa albă lîngă pahar. Nico începu să rîdă :

— Vreţi s-o sug ? Imediat !

Îi făcu cu ochiul lui Doris, puse reactivul în gură şi-şi aprinse o ţigară. Apoi îşi umplu iar paharul. Controlorul păli, îşi consultă ceasul, silindu-se să-şi păstreze calmul.

— Să vedem, spuse el.

Nico scuipă mica bulă pe masă. Semăna acum cu o cireaşă.

— Eram sigur, spuse omul L.G.M.-ului, cu un aer triumfător. V-aţi învîrtit de o amendă, dragă domnule.

Nico clătină încet din cap :

— Aţi greşit adresa. Puţin îmi pasă : nu fac parte din Ligă. Şi izbucni în rîs. Chipul controlorului deveni pămîntiu :

— Incredibil ! Trebuia să-mi spuneţi imediat.

Nico ridică din umeri :

— Rezilierea datează doar de ieri... Scormoni prin buzunare, îşi scoase actele şi le înşiră pe masă : Puteţi lua cunoştinţă şi chiar verifica, dacă vă amuză.

Jignit, omul L.G.M.-ului se îndepărtă cu coada între picioare. Doris rîdea, dar un gest obscen al lui Nico la adresa controlorului o şocă şi o făcu să tresară :

— Lasă, ajunge !

Era însă foarte veselă și nimic nu putea să-i întunece buna dispoziție. Începu iar să rîdă. Întinse brațul și-i puse coarne. Pumnul ei întins părea un melc mare.

— Dă-mi să beau. Nu e o zi ca toate celelalte...

Vocea îi era cam răgușită, amintind-o pe aceea a actrițelor care joacă roluri de femei bete. Și Nico, îmboldit de o bruscă bănuială, simți îndată o nevoie irezistibilă, o dorință nebunească de-a cunoaște adevărata natură a lui Doris, ca și cum ea i-ar fi ascuns-o totdeauna,ca și cum luni de-a rîndul n-ar fi făcut decît să-i joace comedia „tinerei fete bine crescute".

Îi turnă vin, fără să-și ia ochii de la ea. Dar, privind-o cum bea, i se făcu rușine de el însuși.

Plecară aproape imediat.

Șoseaua era veche, asfaltată. Levacarul se zdruncina, motorul său gîfîia din greu pe sub un șir de bolți înverzite prin care se zăreau, din cînd în cînd, coline de smarald și văi întinse leneș la soare. Apoi, după o lungă succesiune de viraje abrupte, drumul se întrerupse brusc la intrarea într-un fel de mare piață încinsă cu balustrade. Nu era aproape nimeni. Doar trei sau patru levacare garate la umbra castanilor.

Nico începu să fugă, cățărîndu-se pe o potecă foarte înclinată. Doris îl urma anevoie, cu geanta pe umăr și tranzistorul în mînă. Un platou care se scălda în văzduh. Iarbă, tufișuri, mari pete de umbră și de lumină. Și ruine. Se înălțau din iarbă, aspre și prăbușite, ca niște sfincși prevestitori. Valea se întindea la picioarele lor, numai vii și livezi de măslini, depărtată, adîncă, imensă. Și profilul lui Nico se contura la marginea abisului, pe fondul colinelor albăstrii.

Doris scoase un strigăt puternic. Fără nici un alt motiv decît pentru a-și dovedi sie însăși că e vie; pentru a regăsi, de asemenea, timpul care se oprise, pentru a nu muri în ora spulberată, în grandioasa frumusețe a peisajului.

Deschise tranzistorul la maximum. Dar muzica, deplasată, ridicul de nesatisfăcătoare, părea grotească... Erau acolo vestigiile unui teatru antic. Încercară să danseze pe treptele ruinate, acoperite cu mușchi. Nico o strîngea să-i taie răsuflarea. Muzică. Dans. Un ritm perfid, căruia trebuia să i te supui. Doris abia îl auzea pe cîntăreț, un fel de estropiat care fila notele pentru a le prinde mai bine în lanțurile siropoase ale sansonetei sentimentale. Ar fi trebuit cu totul altceva! Era o clipă unică. Nico nu putea s-o irosească prostește în aceste jocuri plictisitoare și sterile.

— Vino! spuse el. Să plecăm, Doris. Vino!

Vocea lui era de nerecunoscut.

O cărare albă era aproape. O cărare pietruită, cu mușchi crescînd printre lespezi. Cînd o luă de mînă, Doris nu

i se împotrivi deloc. Cărarea se pierdea sub o lungă boltă de ramuri îmbrăţişate, de frunze translucide şi strălucitoare.

Era întinsă lîngă el, pe un pat de muşchi, într-un fel de mare cuib pufos şi participa la beatitudinea vegetală pe care o exhalau plantele şi florile de soc.

— Ascultă...

El nu mai sfîrşea s-o strîngă în braţe, să-i repete acelaşi cuvînt: „Ascultă... Ascultă..." Nu găsea nimic altceva să-i spună. Şi se agita. Se tăvălea pe muşchi, strîngînd-o mereu la piept. Pînă la urmă, o păţi. Un fir de sîrmă ghimpată care ieşea pe ascuns din pămînt: două zgîrieturi pe gît, la ceafă, o tăietură care cobora pînă pe piept.

Dar el continua s-o strîngă, ca un nebun. Nici nu-şi dăduse seama că se zgîriase. Nu simţi durerea decît după aceea, cînd, obosit, se întinse în fine pe spate.

Un cîntec vorbeşte de „dimineţi trandafirii". Altul celebrează „noaptea miresmele şi umbrele ei, soarele limpede al mărilor de vară". Un altul încă, din cale afară de banal, spune povestea unei „mari iubiri, mari iubiri pierdute pentru totdeauna".

Nimic altceva. Radioul ăsta blestemat e lipsit de imaginaţie. Şi toată ziua e la fel. De la deşteptare, cîntece, publicitate, cîntece, cîntece. Emisiuni pentru arieraţi. Şi iar publicitate, un slogan izgonindu-l pe altul: aer condiţionat, levacare, frigidere, omul modern utilizează asta, foloseşte aia, L.G.M.-ul... Un lung şir de comunicate şi avize diverse.

Doris închide aparatul, agasată. Ea termină cu aranjatul coafurii, rămîne o clipă în faţa oglinzii, se studiază din profil, îşi fardează ochii şi buzele după criterii misterioase.

Cînd i se telefonează pentru a i se spune că Nico nu se simte bine, izbucneşte în rîs:

— Oh, vă rog! Spuneţi-i lui Nico să nu facă pe prostul. Nu se prinde.

De la celălalt capăt al firului i se răspunde calm, cu seriozitate. Doris are un moment de ezitare:

— Ascultaţi, tocmai mă pregăteam să ies. Trebuie să mă duc la birou. Spuneţi-mi dacă e o farsă.

Dar celălalt insistă. Doris pune receptorul în furcă.

— Cine era? întreabă maică-sa, vîrîndu-şi capul prin deschizătura uşii.

— Nimic important. Nico, care făcea pe prostul.

Își bea cafeaua cu lapte în picioare, lîngă reșou. O cuprinde îndoiala: „Nu, nu e posibil. Ieri seară, cînd ne-am despărțit, se simțea foarte bine. Am să i-o fac și eu imediat: am să-i telefonez la minister și am să-i spun că plec în America".

Dar puțin mai tîrziu, pe stradă, în timp ce aștepta helibuzul, îndoiala o asaltă din nou. Și ea rămase pe trotuar, buimacă, privind oamenii ce-și dădeau coate ca să urce. Apoi așteptă ca vehiculul să pornească, traversă și-l luă pe cel care mergea în direcția opusă, spre Nico.

Urcă în goană cele patru etaje și sună furioasă. „Ce cretin, își spunea ea, ce cretin! Dar ai să mi-o plătești! să mă obligi să fac o asemenea cursă degeaba..."

Îi deschise un domn în vîrstă, în halat.

— Intrați, spuse el cu voce joasă. Numele meu e Crescenzo. Locuiesc în apartamentul vecin. Eu v-am telefonat.

Doris deveni palidă ca o moartă.

Apartamentul lui Nico nu era prea mare: dormitor, baie, bucătărie și salonaș. Un apartament de burlac. Crescenzo o împinse în camera de alături.

— Dar ce are? Se s-a întîmplat?

Profesorul își desfăcu larg brațele:

— Grețuri, amețeli. Vomează de azi dimineață. Apoi a avut crampe în tot trupul. I-am dat un calmant. Acum doarme. Nu-l treziți.

Nu-i adevărat. Nico nu doarme: un geamăt lung se aude dinspre culoar. Doris se precipită în dormitor. El stă în capul oaselor pe pat și-și ține strîns coastele, genunchii, mușchii coapselor. Ochii lui par să implore, fruntea îi este acoperită de sudoare, fața trasă. Apoi începe să se zvîrcolească de durere. Cere apă, ceva de băut. Trupul lui se cambrează, ca și cum ar fi străbătut de descărcări electrice. Și din nou acest lung vaiet sfîșietor. Doris e incapabilă să scoată măcar un cuvînt. I-e teamă să-l atingă. Nu știe ce să facă. Picioarele îi tremură. E pe punctul de a leșina. Se sprijină de dulap.

— Trebuie să facem ceva, îi spune ea profesorului. Să chemăm un medic, pe cineva...

Ea știe foarte bine că nu e posibil: Nico nu mai face parte din Ligă de vineri și dispensarul de cartier a fost desigur înștiințat. E inutil să telefonezi: nimeni nu va veni, nimeni nu se va deranja. Chiar dacă plîngi. O cerere de reintregrare ar fi zadarnică. În afară de amenda prevăzută în acest caz sînt necesare trei zile numai pentru demersuri, apoi încă o zi, poate chiar două, înainte ca o nouă fișă cu numele tău să ajungă la dispensar. Și atîta vreme cît totul nu e în regulă, medicul nu se deranjează.

— Atunci ?

Crescenzo își scarpină bărbia, clatină din cap, nehotărît.

— Aș avea un medic, spune el. Dar trebuie să vedem dacă vrea să vină. Locuiește la țară, la treizeci de kilometri de Roma. Nu mai profesează. De cînd l-au radiat pentru că a dat îngrijiri unui bolnav neînscris, se ocupă cu agricultura. Dar trebuie să vedem dacă vrea să vină, dacă e gata să riște închisoarea...

În ochii tinerei fete licărește o speranță.

Profesorul se îndreaptă spre telefon, tîrîndu-și papucii. Doris se apropie de pat, ia una dintre mîinile lui Nico între ale sale și începe să plîngă, murmurînd cuvinte fără șir. O clipă, el o privește, contorsionîndu-se de durere :

— Parcă aș avea haite de cîini în pîntec, haite de cîini care mă sfîșie...

Apoi se întoarce pe cealaltă parte, gemînd, sughite și începe să vomeze apă. O apă galbenă și vîscoasă.

— Nu e acasă, spune Crescenzo, revenind. Soția lui mi-a spus că e la pescuit și se va întoarce la masă. Am rugat-o să trimită pe cineva să-l anunțe. Am să-l rechem peste un ceas.

— Un ceas ? Dar nu vedeți că e grav ? A vomat din nou, continuă să tremure și să se agite...

— Fă atunci un lucru. Ești înscrisă în Ligă, nu-i așa ? Coboară la farmacie. Aceste comprimate nu slujesc la nimic. ne trebuie altceva. Spune că ai sciatică, lumbago... nu, mai bine nevralgie, nevralgie a cutiei craniene, a trigemenului. Plîngi, urlă, convinge-i să-ți dea un calmant mai puternic, cel mai puternic pe care-l au.

Doris ezită. Se uită la profesor, apoi la Nico, care se zvîrcolea în continuare.

— Eu nu pot să mă duc, spuse Crescenzo. Nu fac parte din Ligă, nu mi-ar da.

Ea ieși în grabă și coborî scările alergînd. Afară, în stradă, levacarele treceau fără oprire. Imposibil de traversat. Și pasajul subteran era departe. Ar fi însemnat un ocol inutil, cînd farmacia era chiar vizavi. Cît timp pierdut ! Turba. Și, brusc, o slăbiciune, o moliciune în tot corpul, un regret sfîșietor. „Nu, nu e posibil ! Nu-i nimic, proasto ! Ai să vezi că totul se va aranja. Nu-i nimic !"

Soarele care înfierbîntase puternic acoperișul pieții îi aminti plimbarea la *Castelli,* desișurile din pădure, rîsetele lui Nico... „Nu, nu, proasto, nu-i nimic. Totul se va aranja".

Cînd ceru medicamentul, omul în halat alb care stătea de cealaltă parte a tejghelei nu făcu nici o obiecție. În mod obișnuit, ar fi trebuit o rețetă. Dar Doris era răvășită. Farmacistul o privi o clipă, apoi își coborî privirea și introduse tichetul în casă.

La prînz, maică-sa veni și ea la Nico. Era foarte furioasă. Nu înceta să dea din cap și să bombăne:

— Ți-am spus eu! E un nebun. N-ar fi trebuit să ai legături cu el.

Și Doris răspundea:

— Te rog, mamă! Nico poate fi tot ce vrei tu, un om care vorbește prea mult, care se ambalează din nimica toată. Dar e un băiat bun. Ce s-a întîmplat nu e din vina lui. N-a avut noroc. Nu mai insista.

Crescenzo făcea naveta dintr-o încăpere într-alta, desfăcîndu-și brațele resemnat, ca preoții. Telefonă din nou.

Nici un răspuns.

O numărătoare. O numărătoare care-i plăcea mult cînd era mică... Doris nu înțelege de ce și-o amintește tocmai acum. Maică-sa e încă acolo, în picioare, lîngă pat. Pare o curcă ascultînd ceva, cu gîtul întins. Din cînd în cînd, ea clătină aproape imperceptibil capul, pentru a sublinia că toate astea nu-i plac deloc.

— Nu respiră, spune ea cu o voce neutră. Nu poate... Nu vezi că nu poate să respire?

Dar ea spune asta ca să spună ceva. Se vede bine că îi e absolut egal.

Crescenzo nu încetează să se agite. Plesnește din degete, se scormonește în buzunare, își scoate țigările, dar le pune imediat la loc, de teamă ca fumul să nu-l deranjeze pe Nico.

Pe la două și jumătate mama lui Doris o apucă de braț și încearcă s-o ia de acolo.

— Să mergem acum, spune ea pe un ton care nu reușește să-i ascundă proasta dispoziție. Ai să mănînci în liniște, ai să te odihnești o oră sau două și apoi...

Doris face semn că nu vrea, se desprinde brusc și se întoarce lîngă pat.

Fața lui Nico nu mai e decît un rictus, maxilarele contractate, ochii ficși, halucinați, un fir subțire de salivă i se scurge pe la colțul gurii.

Nu vorbește. Au încercat să-l zgîlție. Doris a izbucnit în plîns. De pe buzele lui Nico se desprinde doar un lung vaiet înăbușit, aproape un horcăit care-i acompaniază ritmul respirației.

Crescenzo telefonează încă o dată. Dar medicul pescar tot nu s-a întors și soția lui spune că l-au căutat zadarnic de jur-împrejurul lacului.

Crescenzo o privește pe Doris cu un aer vinovat:

— Am să încerc mai tîrziu. Acum mă duc dincolo, să pregătesc ceva...

E și el obosit. Își ascunde numai pe jumătate căscatul, pofta de a fuma o țigară. Mama tinerei fete, un pachet înfășurat în satin înflorat, ascunde aproape în întregime lumina care vine de la ușă. Buzele ei, de un roșu închis, machiate astfel încît să pară mai cărnoase, dunga de un albastru agresiv care-i subliniază arcul sprîncenelor smulse... O mască, o adevărată mască . Tamburinează cu degetele pe chenarul ușii și suspină. Apoi revine la atac : nu suportă să-și vadă fiica jucîndu-se de-a infirmierele.

Și iată că numărătoarea revine. Numărătoarea pe care Doris o învățase cînd era mică. O numărătoare uitată, care nu se mai sfîrșește și care revine dintr-o dată, rechemată prin cine știe ce asociație de idei. O lumină blondă, aurită. O horă de mici rochii albe, o copilărie fericită, zile foarte simple și care se scurg lin, într-un mod parcă dinainte hotărît.

Timpul se tîrîie, interminabil. Nu poate fi evaluat. E un flux continuu, care se hrănește cu secunde, o lungă torpoare din care nu răsar decît gînduri amare.

Doris e singură. Maică-sa a plecat, în sfîrșit. Crescenzo trebuie să fie într-o altă cameră. Dormitorul e acum o fîntînă de tăcere, o tablă de șah cu alternanțe de umbră și de penumbră. Nu se mai aude decît tic-tacul deșteptătorului și acest lung vaiet înăbușit, mereu același, monocord, monoton. Un nechibzuit, un veșnic nemulțumit. Ăsta e Nico. Un amestec de bun și de rău, de generozitate și încăpățînare, de drăgălășenie și egoism. Un băiat fără noroc. Să ieși din Ligă și, imediat după aceea, lovitura asta ! Nu o mică gripă, nu o răceală sau altă prostie asemănătoare. Nu, o boală veritabilă, cu „b" mare, fără îndoială o infecție, ceva grav, misterios, cu consecințe poate fatale...

Își apropie gura de urechea lui Nico și-l cheamă pe nume încet.

El abia simte mîna care-i mîngîie fruntea. E foarte obosit, foarte slăbit. Nu mai izbutește să-și adune gîndurile. Ca și cum altcineva și-ar fi asumat propiile lui senzații, și-ar imagina lucrurile în locul lui și și-ar pune, pentru el, probleme fără nici un sens. Pe pereți, zonele de umbră se destramă și se recompun cu o incredibilă fantezie : animale, flori, păsări, cristale de gheață, figuri geometrice de caleidoscop. Apoi un chip prelung, osos prinde încet, încet consistență, devine uriaș, pare să se desprindă din perete și să se apropie de el, trecînd prin mobile, ca un spectru. E un medic. Poartă o bluză albă. Nico vede termometrul din buzu-

narul de la piept. Vede, de asemenea, că mîna lui dreaptă, cu degetul mare ridicat, ține o seringă, gata să-i injecteze serul.

Un surîs puternic, un fulger brusc în craniul lui și chipul dispare. Dar, alte siluete se ivesc imediat : un lung șir de bluze albe care ies din colțurile de umbră ale camerei și se apropie de pat. Unul după altul, medicii se apleacă asupra lui, îl întorc, îl ascultă, fiecare examinîndu-l cu cea mai mare grijă, fiecare părînd gata să-i facă injecția salvatoare. Dar iată că, dimpotrivă, ei ascund unul după altul seringa la spate și dispar.

Camera se umple de termometre enorme, gigantice, care ating plafonul, cu tuburi cu mercur groase ca niște țevi de orgă. Mari zone albe, funebre, mii și mii de cruci : un cimitir, pustiu sub soare. Cu orașul urlînd și agitîndu-se dincolo de zidurile lui.

Cineva aprinde lumina. Doris e lîngă el, și Crescenzo, și un bărbat pe care nu-l cunoaște.

— Doctorul are să te vindece, acum...

Doctorul... Nico ar vrea să miște brațul, să spună ceva, dar gîtul lui umflat nu lasă să treacă nici un sunet. Îl privește pe necunoscut cu ochi neîncrezători.

Doris îl privește și ea pe noul venit. E un personaj bizar, care nu seamănă deloc a medic : îndesat, sanguin, cu obrajii striați de vinișoare aparente și părul cenușiu tăiat perie. Pare mai curînd un negustor sau un comis-voiajor. Ori poate că impresia asta se datorează felului în care e îmbrăcat : cămașă de flanel sub haina descheiată și pantalon de pînză groasă. Poartă în bandulieră un mare paner de răchită cu capacul găurit, un paner pentru pește. Îl pune pe noptieră și scoate trusa.

E un „clandestin", un medic exclus din L.G.M., un om care riscă închisoarea numai pentru că se află aici, la căpătîiul lui Nico. Doris îi urmărește fiecare mișcare. Ea își amintește energica lui strîngere de mînă — o mînă mare, bătătorită —, vocea caldă și cordială cu care se prezentase, spunîndu-și numele și prenumele, false desigur, din precauție, ceea ce este foarte de înțeles.

Medicul s-a aplecat asupra patului. Acum pipăie fruntea lui Nico, obrajii, îi ridică pleoapele, îi palpează pieptul, apoi îi desface buzele și descoperă gingiile aproape albe.

— Și asta ce-i ? întrebă el, urmărind cu degetul tăietura de pe gîtul tînărului.

Doris e stînjenită. Ea roșește aproape și murmură :

— Un fir de sîrmă ghimpată... Sîmbătă, la țară...

Medicul își scarpină obrazul și reia, minuțios, examenul. Doris nu înțelege de ce el continuă să dea din cap. Cînd își

deschide trusa și îl vede pregătind o injecție, ea îl apucă de braț :

— Dar ce are, de fapt ?

Medicul ridică din umeri :

— Nu știu nimic. Ar putea să fie tetanos. Dar pot să mă și înșel. Mă înșel sigur. E vorba mai curînd de o banală otrăvire a sîngelui. Asta — și arată seringa plină cu lichid — ar putea să-l ușureze. În orice caz, eu nu pot să fac nimic mai mult. Stocul meu farmaceutic e redus la minimum. Dacă e într-adevăr o otrăvire obișnuită, sîntem salvați. Dar dacă din întîmplare... Trebuie să vă spun că n-am ser antitetanic. Și apoi ar fi oricum prea tîrziu, nu s-ar mai putea face nimic.

— Dar atunci...

— Nu vă gîndiți la rău. Am să-i fac această injecție. În trei, patru ore, temperatura ar trebui să scadă.

Doris îi întoarse spatele, se apropie de fereastră și privește în jos, în curte, un paralelipiped alb murdar în care șiruri de batiste întinse pe frînghii aleargă de la o fereastră la alta.

S-a făcut. Medicul își închide trusa și privește în jur, căutînd cine știe ce.

— Nu pot să fac nimic mai mult, repetă el.

Și întinde o mînă enormă : un gest stingherit, dezolat.

Crescenzo îl însoțește pînă la palier.

— Mie poți să-mi spui, murmură el. E vreo speranță ?

Un gest, o privire obosită. Un mic semn negativ.

Dar Doris nu știe. Doris n-a văzut. Ea nu și-a dat seama de nimic. Ea are încă încredere. S-a așezat lîngă pat. Așteaptă.

În românește de ION HOBANA

IVAN EFREMOV ÎN ETERNITATE

Aflu consternat că inima nobilă a lui Ivan Antonovici Efremov a încetat să mai bată. În pofida grelei boli de care suferea, ilustrul pionier al anticipației sovietice a continuat să muncească pînă în ultimele-i clipe.

De fapt, o muncă titanică întîlnim în toate etapele densei lui existențe. Matelot, iar după dobîndirea experienței căpitan de cursă lungă, Efremov își urmează tenace și pasionat studiile, ajungînd inginer de mine și doctor în științele biologice ; desfășoară apoi o fecundă activitate ca profesor de paleontologie, răstimp în care pune fundamentele unei discipline : taphonomia ; participă și conduce numeroase expediții în Transcaucazia, Asia mijlocie, Iakuția, Siberia orientală și Orientul îndepărtat și, în sfîrșit, în ultimele decenii își îndreaptă prodigioasa-i forță de creație înspre literatura de ficțiune științifică, edificînd o operă impunătoare și de un larg ecou planetar.

Prin natura scrisului său, Efremov este unul dintre cei mai însemnați reprezentanți ai puternicei ramuri anticipative pe care a inaugurat-o Jules Verne. Asemenea marelui său precursor francez, el s-a consacrat relativ tîrziu genului de ficțiune științifică ; amîndoi — ca să folosim o imagine maiakovskeană — au izbutit să extragă radiul poeziei din minereul științei : unul punînd accentul pe aventură, celălalt pe drama cunoașterii. Elementul remarcabil prin care Efremov a promovat linia jules-verneană cred că trebuie căutat în incidența dintre scriitor și savant. Cu toate că Jules Verne fusese un bărbat curajos și vizitase personal unele locuri pomenite în romanele lui, nu poate

fi considerat ca om de știință în accepția riguroasă a cuvîntului. Efremov, dimpotrivă, a fost, dacă putem spune astfel, un veritabil erou al operelor lui literare. În această privință, există o anumită asemănare cu Hemingway, ale cărui cărți se confundau adesea cu propria-i viață, chiar dintr-un unghi direct, autobiografic (și nu numai în sensul general invocat de Flaubert cînd afirma că Doamna Bovary era el însuși). Dacă însă Hemingway își căuta vînatul prin desișul junglei sau în largul oceanului, „marile vînători" ale lui Efremov au fost mai de grabă periple temporale. Într-unul dintre acestea el a descoperit în pustiul Gobi cel mai mare depozit de dinozauri din lume.

Ca și Verne, Efremov a activizat imaginația contemporanilor, dar, grație evoluției accelerate a științei și tehnicii, el s-a putut bucura încă în timpul vieții de consecințele ideilor lui înfăptuite de alții. Inspirați de o povestire a sa, o expediție geologică a dat la iveală fabuloasele zăcăminte diamantifere din Iakuția ; pionierul metodei holografice, Denisiuk, a recunoscut că la baza ideii sale a stat admirabila nuvelă efremoveană „Umbra trecutului".

Dacă Goethe a reușit cu romanul său despre Werther să-l înduioșeze pînă la lacrimi pe tînărul Napoleon, Efremov a realizat un lucru mai înalt : a contribuit la educația spirituală și morală a primului om care a rupt lanțurile gravitației terestre. În autobiografia lui, Iuri Gagarin consemnează cu recunoștință că romanul „Nebuloasa din Andromeda" i-a înaripat adolescența. (Grație bunăvoinței autorului, traducerea acestei capodopere a putut să apară în colecția noastră concomitent cu publicarea în limba rusă.)

Regretînd că moartea l-a împiedicat pe Ivan Antonovici Efremov să realizeze noi lucrări științifice, să scrie urmarea capodoperei sale, sîntem convinși că tot ce a lăsat el posterității îi asigură o dreaptă nemurire.

ADRIAN ROGOZ

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de **EMANUEL REICHER**

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

XI.

În pragul istoriei moderne a șahului

Înainte de a ne întîlni cu personalitatea marelui campion Emanuel Lasker și pentru a putea descifra semnificațiile evenimentelor din timpul vieții sale, este necesară o succintă analiză a unora dintre momentele mai importante prezentate în cronica noastră.

Am arătat că originile îndepărtate ale jocului minții trebuie căutate la începuturile dezvoltării umanității, cînd el a constituit mai întîi mijloc de relatare a unor lupte sau vînători, iar apoi un mod de a prevedea și de a pregăti aceste acțiuni atît de necesare existenței. Aceasta ar putea fi numită preistoria șahului.

Evoluînd specific, împreună cu tot ceea ce era făurit de om, acest embrion al șahului de mai tîrziu a căpătat cu timpul reguli din ce în ce mai precise. Sub denumirea indiană de ciaturanga *a pătruns în secolul V e.n. în lumea arabă, unde, sub numele de* șatrandj, *a cunoscut o puternică dezvoltare.*

Călător pe punțile corăbiilor, purtat în ranițele soldaților, în samarele și cuferele negustorilor, uneori ascuns între cărțile de rugăciune ale credincioșilor de tot felul, prilej de aprige dispute în hanuri și palate, în universități și mănăstiri, jocul devine din ce în ce mai cunoscut în Europa secolelor XII—XV, iar unii dintre șahiști — adevărați eroi legendari.

Odată cu apariția manualului lui Lucena în anul 1497, prima carte de șah tipărită, putem considera încheiată perioada veche din istoria șahului.

În secolele XVI—XVIII au apărut numeroase lucrări şahiste, cu cititorii, comentatorii şi criticii lor, servind la pregătirea unor categorii largi de pasionaţi ai eşichierului.

S-au născut rivalităţi profunde ce au angrenat în jurul meciurilor prestigiul unor ţări; puternicii stăpînitori ai vremii se străduiau să aibă în preajma lor, alături de filozofi şi de artişti, şi pe cei mai vestiţi şahişti.

În această epocă, cu prefacerile ei impresionante în toate domeniile vieţii, jocul minţii a avut tendinţa de a căpăta un caracter ştiinţific şi, rînd pe rînd, Ruy Lopez, Philidor şi, mai ales, Steinitz au reuşit să fundamenteze o adevărată teorie şahistă.

Părerea noastră este că 1866, anul victoriei lui Steinitz asupra lui Anderssen, poate fi socotit hotarul perioadei medii a cronicii noastre.

Istoria modernă a şahului — care începe cu această dată — este caracterizată printr-o largă răspîndire a concursurilor şahiste, primele competiţii sportive de o asemenea anvergură. Olimpiadele antice fuseseră de mult uitate, cele moderne încă nu începuseră, iar ţările apropiate sau îndepărtate schimbau între ele — cînd nu se găseau în război — mărfuri, obiecte de artă, filozofi, oameni de ştiinţă, artişti, misionari, dar niciodată sportivi.*

Singurii care prezentau din acest punct de vedere o categorie aparte erau jucătorii de şah. Deplasările — uneori de mii de kilometri între ţări îndepărtate sau de la un continent la altul — au devenit fapte obişnuite.

De ce? Fenomenul ne apare complex şi este în legătură intimă cu frămîntarea continuă a omului de a se autoperfecţiona, de nevoia lui de a-şi pune mereu probleme şi a le rezolva, de ambianţa ce-l îndeamnă să se întreacă în ascuţimea minţii cu semenii lui.

Popularitatea crescîndă a turneelor internaţionale, eforturile de organizare şi sumele mari ce se cheltuiau, pasiunile suscitate şi comentariile prelungite de-a lungul multor ani sugerează o impetuoasă dezvoltare a străvechiului joc, extraordinarul prestigiu de care se bucura în ochii tuturora.

---

* După cum am mai arătat (vezi capitolele III şi VII), practica eşichierului a prezentat dintotdeauna într-o formă latentă cele trei „stări de agregare": şahul-artă, şahul-ştiinţă, şahul-sport. După o predominare vădită a laturii artistice, şi apoi a celei ştiinţifice, încep să se afirme şi elementele sportive ale jocului minţii. Un veritabil sport, în accepţia actuală, va deveni însă şahul după cel de-al doilea război mondial.

Despre marii campioni a început să se scrie și să se vorbească mult, cu un interes egal aceluia arătat artiștilor celebri.

Spre sfîrșitul secolului XIX, prin intermediul presei, jocul de șah cucerise interesul oamenilor și nimeni nu se mira de acest lucru.

Epoca de mare înflorire a șahului, cu realizări artistice de necontestat și o fundamentare științifică a concepției și a principiilor lui, trebuia să-și aibă un suprem reprezentant.

Cel care a înțeles cel ma bine faptul că șahul constituie o nobilă, dar aprigă luptă între două minți omenești și a reușit să transpună această idee în disputa de pe eșichier a devenit campionul absolut al epocii. Acesta a fost Emanuel Lasker.

În legătură cu apariția marilor șahiști și a caracteristicilor stilului lor se pune problema dacă acest fenomen se supune unor legi posibil de definit.

Se pare că da, și ajungem la această concluzie examinînd evoluția pînă azi a concepțiilor de joc.

În cele cinci secole de transformare a șatrandjului în șahul actual, principala preocupare a jucătorilor era de a găsi la tablă combinații prin care să se dea mat sau să se obțină un cîștig material decisiv. Partida era o continuă căutare a unor asemenea lovituri tactice, formate, în general, dintr-un număr redus de mutări și angrenînd puține piese ; între aceste combinații erau executate mișcări de îmbunătățire a poziției, de pregătire sau de așteptare, operîndu-se exclusiv cu intuiții născute dintr-o lungă experiență. Reprezentanții de valoare ai acestui stil au demonstrat capacități evidente de a realiza o mare varietate de combinații, pornind uneori chiar din poziții asemănătoare.

Mai tîrziu lupta a devenit mai complexă datorită apariției unei viziuni poziționale. În acest sens, un evident progres a însemnat consacrarea unor șahiști ca Ruy Lopez — creatorul primelor elemente de analiză științifică a unor poziții din faza deschiderii — și mai ales ca Philidor — cel care a elaborat întîia oară principii pentru alcătuirea unui plan de joc și a unor structuri poziționale. Succesele sportive ale lui Philidor au demonstrat clar superioritatea noului fel de organizare a luptei.

Acest stil pozițional este preluat și îmbogățit cu idei tactice de jucători ca Deschappelles și Mac Donnel, care reușesc astfel să creeze combinații mai lungi, angrenînd un număr mai mare de figuri, evident mai complexe decît cele din partidele „tacticienilor puri" de dinaintea lor.

*Pentru a-i învinge, lui Labourdonnais i-a fost necesară împingerea la un nivel mai înalt a planului și îmbogățirea jocului pozițional prin folosirea manevrei ca armă de luptă. Dar cel ce a dat acestui procedeu o extraordinară eficiență a fost Staunton, care, subordonînd ideea de plan rezolvării problemelor poziționale și fiind ajutat de o capacitate ridicată de calcul corect al variantelor, a ajuns invincibil în meciuri.**

Înfrîngerea lui a venit abia atunci cînd, în dezvoltarea sa, șahul a „pendulat" spre antiteza stilului pozițional, în epoca creațiilor nemuritoare ale lui Anderssen.

Pentru aceasta, planul are drept principal obiectiv obținerea posibilităților de atac, fie direct la rege, fie pentru un cîștig material important. Se caută numai acele structuri capabile să prolifereze combinațiile cele mai îndrăznețe și mai riscante. Rezultatele sportive obținute în această manieră au conferit lui Anderssen titulatura de cel dintîi campion neoficial al lumii.

În acest moment al dezvoltării jocului minții, după alternări succesive între stilul pozițional și cel combinativ, s-a ajuns la o situație în care fruntașii au dobîndit o capacitate maximă să materializeze în condițiile epocii lor ambele viziuni șahiste.

Atunci a trebuit să apară un supercampion, care să îmbine cele două stiluri, să închege o sinteză superioară — dovedită ca viabilă prin rezultate sportive maxime, prin partide de o calitate excepțională. Cel care, în scurta dar strălucitoarea lui carieră, a impus acest lucru a fost Morphy.

---

* Deși, în șah, invincibilitatea pare să fie o noțiune calitativă, ideală și, practic, inexistentă, credem că putem folosi acest termen dacă ne luăm anumite precauții. În primul rînd, în cariera unui mare maestru vom trece peste perioada de ucenicie și aceea a bătrîneții, în care performanțele sînt, inerent, mai mici. Ne vom mărgini să cercetăm doar epoca deplinei maturități, definită, în cazul campionilor, de un stil propriu și, am putea spune, revoluționar. Apoi, chiar în acest interval de timp, nu vom discuta despre una sau alta dintre partidele jucate, ci despre rezultatele obținute în meciurile și turneele de anvergură. În felul acesta vom fi îndreptățiți să afirmăm că, de pildă, Staunton a fost invincibil între anii 1836 și 1846 sau Alehin în perioada 1927—1933.

Valoarea ideilor sale de sinteză între pregătirea pozițională a unor structuri și combinațiile uluitoare cu care își „executa" adversarii este demonstrată nu numai de performanțele obținute, ci și prin faptul că unele dintre principiile jocului său au rămas valabile pînă în zilele noastre.

Influența lui Morphy asupra contemporanilor săi nu poate fi apreciată exact. Totuși trebuie remarcată strădania multora dintre marii jucători de mai tîrziu de a ajunge posesorii unui stil „integral", și aceasta trebuie să fie o urmare directă a intuirii explicației reale a succeselor învingătorului lui Anderssen.

O nouă pendulare în istoria șahului începe odată cu Wilhelm Steinitz, *care — interesant ! — el însuși debutează ca jucător combinativ, gen Anderssen, pentru a trece apoi definitiv în tabăra „poziționalilor". În acest domeniu, el va rămîne posterității datorită caracterului științific cu care și-a înarmat principiile. „Noua școală" a omului ce poate fi numit „arhitectul șahului modern" reprezintă o ramură puternică în „trunchiul pozițional" al șahului, care a avut o antiteză remarcabilă în stilul unor mari maeștri ca* Cigorin *și* Pillsbury.

Superjucătorul epocii ulterioare lui Steinitz a fost determinat să apară tocmai de aceste condiții de vîrf, și el va aduce o notă cu totul originală sintezei stilurilor.

(CONTINUAREA ÎN NUMĂRUL VIITOR)

POȘTA REDACȚIEI

GH. OGRIN (Timișoara) — După cum ați remarcat și dv., povestirea pe care ne-ați trimis-o nu este prea științifico-fantastică sau, în orice caz, ideile ei nu sînt suficient de „accelerate" pentru actualele cerințe ale colecției. Cum sînteți însă un om experimentat în ale scrisului, probabil că v-ar folosi în adaptarea la condițiile genului să frecventați excelentul cenaclu al scriitorilor de anticipație din Timișoara.

IONEL LUCA (București) — Desenul caricaturilor dv. a devenit excelent ; încă un bobîrnac la poantă și gata !

ȘTEFAN GHIDOVEANU (Focșani) — Aveți, incontestabil, talent, iar povestirea este scrisă foarte bine. Ideea sf este însă cam nebuloasă și nu prea concludentă. Ne bucurăm totuși că v-am descoperit. Poate că ne veți face o surpriză cu prilejul concursului.

EMIL BOGOS (V. Alecsandri-Stejaru, județul Tulcea) — Din faptul că vă publicăm puteți trage concluzia că nu doar caricaturiștii „consacrați“ au acces la colecția noastră sau că amatorii care și-au văzut în paginile ei un anumit număr de lucrări (să spunem peste 20, ca Mihu Antin, de pildă) se pot socoti consacrați. De altfel, credem în talentul dv. Desenul este, în majoritatea cazurilor, făcut cu o mînă sigură, iar poantele sînt spirituale. Atunci cînd vă refuzăm o caricatură aceasta se datorează mai ales temei prea bătute, poantei insuficient accelerate sau, pur și simplu, faptului că n-ați reușit să ne siliți să rîdem, deși eram în proastă dispoziție. Din cele șase piese trimise ultima dată, am reținut șase. Așadar scor : *3 - 3* !

I.M. VINTILĂ (Comuna Tălmaciu, județul Sibiu) — Din zece caricaturi, vă vom publica patru. Deci scor final : 6—4 pentru dv. sau invers (? !)

DANIEL DRAGOMIRESCU (Comuna Vărăști, județul Ilfov) — Parcă ar fi ceva, dar din cele două fragmente nu ne putem da seama prea bine ce urmăriți.

MAGDALENA BÖLÖNI (Turda) — Deocamdată nu ne putem face o idee clară despre posibilitățile dumitale. Cert este că nu multe fete sînt ispitite la 16 ani să scrie povestiri științifico-fantastice. Însăși această preocupare constituie un semn bun. Ca să izbutești în genul nostru este însă necesar nu numai să deprinzi meșteșugul scrisului, ci să asimilezi foarte multe lucruri legate de viață și de revoluția tehnico-științifică ai cărei martori sîntem. De aceea informațiile pe care le dobîndești la școală îți sînt necesare, dar ele reprezintă doar un minim de cerințe. Cunoaștem, e drept, cazul unui tînăr fan (două povestiri ale lui au și apărut în colecție) care a avut unele încurcături cu învățătura. Dar acest caz nu ne contrazice, deoarece este cert că talentul nu poate fi stimulat de corigențe. Există un bagaj de cunoștințe pe care trebuie să-l aibă indiscutabil orice om cult din zilele noastre (mai ales unul care vrea să scrie science-fiction). Așa că lucrurile pe care nu le înveți la școală vei fi silit să ți le însușești mai tîrziu, în condiții mult mai dificile. În consecință, așteptăm să ne mai scrii despre preocupările dumitale școlare și extra (terestre), căci, încă o dată, pentru un fan cu vocație școala poate însemna un adevărat cosmodrom !

CRISTIAN ȘTEFĂNESCU (Gh. Gheorghiu-Dej, județul Bacău) — Ideea caricaturii n-ar fi rea, dar în lupta cu desenul ați fost învins prin tuș, adică n-ați finalizat tușul !

E. DINGA (satul Furceni, comuna Cosmești, județul Galați) — Povestirea are o anumită cursivitate epică ; acțiunea ei, ținînd mai mult de fantastic, n-are însă o suficientă orginalitate.

GH. UDUDEL (București) — Aveți dreptate că ar fi trebuit să mai așteptați. Nerăbdarea care vă electrizează dovedește că veți stărui ; încercați deci să trimiteți o povestire la concursul organizat de colecție.

TEODOR SAVIN (București) — Povestirea dv. are un umor mai mult descriptiv și de aceea cam monoton și, după cum singur afirmați, nu prea este științifico-fantastic.

CONSTANTIN ASAFTEI (Cornești, județul Iași) — Povestirile trimise n-au atins încă o formă publicabilă cu toate eforturile

vădite pe care le-aţi depus. În „Mirajul lumii noi" personajele sînt schematice, iar „filozofia" vehiculată este extrem de banală. Nici „Reîncarnarea lui Mabusse" **(sic)**, nici „Totul este **relativ**", nici „Ultimul luptător din Dancava", nici „Lumea a treia" nu reuşesc să atingă pragul adevăratei literaturi. În această din urmă lucrare, ideea ar avea un oarecare interes (deşi explicaţiile pe care le daţi mai mult strică), dar şi această lucrare ar trebui rescrisă. Nu vrem să vă descurajăm, de altfel — după cum se vede — nici n-am reuşi s-o facem. Cert este însă că nu cantitatea contează în domeniul literaturii. Uşurinţa cu care scrieţi mai mult vă frînează, deoarece în loc să desăvîrşiţi (documentîndu-vă şi finisînd literar) o singură povestire, „talentul înnăscut" vă dă ghes să umpleţi mereu alte şi alte pagini. În legătură cu înfiinţarea unui club al anticipaţiei, vă răspundem că organizarea şi susţinerea unui cenaclu nu necesită mari fonduri băneşti: este suficient să existe o sală (a unei case de cultură, de pildă) şi cîţiva oameni interesaţi şi pasionaţi care să activeze sub îndrumarea unui scriitor din judeţ (a unui profesor de literatură sau a unui publicist), atras şi el, fireşte, de science-fiction.

MIHAI ARIZAN (Beiuş) — Desenul ar merge, dar poanta stă.

CONSTANTIN GAVRILĂ (Cluj) — Reţinem spre publicare două dintre caricaturile trimise.

ENE ZAMFIR (Bucureşti) — Vă mulţumim pentru lunga şi interesanta dv. epistolă şi sîntem, fireşte, doritori să aflăm şi în viitor părerile dv. despre activitatea noastră.

ION VANGHELE (Ploieşti) — Povestirea „Incident" ar merita s-o mai lucraţi ; ideea ei este interesantă, dar deocamdată aţi exprimat-o într-un stil prea şcolăresc. „Enigma Abul-Şahar" ne pare mult mai bine scrisă, dar tema ei ţine exclusiv de fantasticul miraculos, în ciuda suspensurilor à la Mannix. În ceea ce priveşte „Măgarul", schiţa dv. este o glumă, nu prea nouă din păcate (vezi povestirea lui Frederik Brown), şi, în plus, lipsită de candoarea sarcastică şi de efectul atît de puternic al acesteia din urmă. Totuşi toate cele trei lucrări denotă că aveţi talent, aşa că aşteptăm un nou semn de la dv. (Atenţie însă la „fleacurile" gramaticale şi ortografice !) În „Gemina", „Vis", „Pod" şi celelalte alegeţi de asemenea idei cunoscute, dar nu reuşiţi a le da acel minim de originalitate fără de care literatura devine inutilă. N-avem nici o prejudecată în publicarea unor nume noi. Dimpotrivă, aşteptăm de la acestea un spor de neprevăzut, dar această prospeţime a ideii şi a viziunii trebuie să se facă simţită. Nu vrem să vă descurajăm, deoarece insistenţa dv. şi unele imponderabile stilistice ne fac să bănuim că sînteţi realmente înzestrat cu talent. Este însă necesar să vă concentraţi acest talent asupra unei idei mai puţin banale, s-o gîndiţi mai profund şi s-o exprimaţi mai aproape de artă. Aceasta pretinde atît o cunoaştere a ceea ce s-a scris în science-fiction (măcar a lucrărilor apărute în româneşte), pentru a vă putea distanţa de căile prea bătute, cît şi o atenţie specială acordată mijloacelor de expresie. Am dori să ne scrieţi despre celelalte preocupări ale dv., ce profesiune aveţi, unde lucraţi şi dacă nu credeţi că ar fi posibilă înfiinţarea unui cenaclu ştiinţifico-fantastic în oraşul dv.

MIRCEA IUONUȚIU (Turda) — Faptul că există în orașul dv. o seamă de fani care doresc înființarea unui cenaclu științifico-fantastic constituie factorul nr. 1 în realizarea acestui deziderat. În legătură cu sfaturile pe care mi le cereți vă invităm să citiți răspunsul dat mai sus tov. Constantin Asaftei și cuvîntul-înainte publicat în numărul 396 al colecției (15 mai 1971). Esențialul însă este să treceți la activitatea propriu-zisă. În ceea ce ne privește, așteptăm să comunicăm cît mai curînd cititorilor noștri primele dv. succese.

A. C. PAVEL (Gherăseni), VALERIU POIANA (Zorleni-Islaz), CORNELIU HAVÎRNEANU (Botoșani): Nu ne putem face încă o idee despre talentul dv.

MARIAN LUCIAN (București), CORNEL POPOVICI (Piatra Neamț), NICOLAE ȚARANU (Mangalia), DAN MARIUS ZARAFESCU (București), BELDI P. PAUL (Tg. Lăpuș), ION SIMA (Călărași): Încă nu. Mai încercați.

POȘTA CITITORILOR

PUIU GRÜNFELD (București, 7, Șos. Giurgiului 124, Bloc 6/32) oferă numerele 24, 61, 357 ale colecției și 44 de numere ale revistei „Știință și tehnică"; caută numerele 90, 94, 127-129 ale colecției.

MIRCEA COARFĂ (Sat Șoimești, comuna Ceptura, județul Prahova) oferă următoarele numere ale colecției: 5-14, 17-20, 28-35, 37-42, 44, 49-53, 59-65, 67-70, 72-73, 88, 95-98, 100-111, 113-114, 116-122, 128-134, 139-140, 149, 159-164, 181, 183, 191, 208, 216-219, 222-223, 228, 233-234, 243-249, 251-252, 255-258, 263-266, 269, 272, 274, 276-278, 281, 283-330, 333-398, 401-404, 413-418.

ALEXANDRU LUICAN (București, sector 4, str. Otavei 2, Bl. V 11 sc. 1 ap. 15) caută numerele 208 și 343 ale colecției.

VLADIMIR TIUTRIUMOV (București, Șos. Iancului 95, telefon 75 48 46) oferă 415 numere din colecție.

DAMIAN AXENTE (Cluj, str. Soporului 72, ap. 3) caută numerele 349, 423, 424 și 425 ale colecției.

SZOTYORI ELIS (Str. Petőfi 23, Miercurea Ciuc, județul Harghita) dorește să obțină numerele 394 și 395.

POPA RADU (Str. Costache Negri nr. 6-8, ap. 2, București, sector 6, telefon 37 05 15) vrea să-și procure numerele: 139, 288, 301, 304, 315, 318, 320-321, 323, 329, 333-334, 343, 345, 356, 361 și 367. Oferă numerele: 27, 101-103, 105, 110-111, 114, 120, 144, 161-164, 184, 187, 192-196, 198, 200-204, 247, 286-288.

MIRCEA IUONUȚIU (Turda, str. Aurel Vlaicu 2, județul Cluj) are în plus numerele: 65, 84, 100, 120, 230-231, 234-236, 238-240, 251, 275-276, 278, 315-316, 322, 332, 335, 371, 378-383. Îi lipsesc numerele: 55, 59, 95, 103, 250, 301-302, 346.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

I.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Urăm
cititorilor
și colaboratorilor
Colecției noastre
sănătate,
succese
și fericire
în noul
an

1973!

DECEMBRIE 1972
Prețul 1 LEU